

Maria Wetterstrand: Anförande i debatt om ny kärnkraftverk

Talare
Maria Wetterstrand
Språkrör

Datum
17 juni 2010

Plats
Stockholm

Omständigheter

Den 17 juni 2010 fattade riksdagen ett historiskt beslut om att upphäva förbudet mot att bygga nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Inför beslutet hölls en åtta timmar lång och intensiv debatt där partierna argumenterade för och emot kärnkraftens framtid i svensk energipolitik. Röstningen slutade med knapp majoritet: 174 ledamöter röstade för att häva förbudet, medan 172 röstade emot.

1 Fru talman! Det beslut som ska fattas i dag är antagligen det största energipolitiska beslut som har tagits i Sverige över huvud taget. Det innebär att vi kan göras beroende av kärnkraft i åtminstone 100 år till. Hur fattas det här beslutet?

5

När man tittar på partiernas ståndpunkter i början av den här riksdagsperioden ser man att det finns en majoritet i riksdagen emot att bygga nya kärnkraftsreaktorer. Det är ingen tvekan om detta. Den regering som vi har i dag gick till val på ett valmanifest där man skriver att man inte under mandatperioden kommer att upphäva förbudet och bygga nya

10 kärnkraftsreaktorer. Det är helt klart att de allra flesta väljare som är engagerade i frågan och bryr sig om den trodde att det var det som gällde för Alliansens politik, inte minst de centerpartister som valde att rösta på Centerpartiet i förra valet.

15

Centerpartiet är ansvarigt för alla de politiska områden som rör miljö i regeringen. Man är huvudansvarig från Centerpartiet med minister. Man har en ministerpost med ansvar för energifrågor. Det beslut som vi ska fatta i dag gäller 100 år framåt av energipolitiken om de tio nya reaktorerna byggs. Det innebär

20 100 000 år av konsekvenser för kommande generationer när det gäller att ta hand om det avfall som dessa kärnkraftsreaktorer ger upphov till.

25

Siffran 100 000 år kan vara lite svår att greppa. Men låt oss titta tillbaka i tiden 100 000 år - då fanns inte den Homo sapiens som finns i dag. Det har varit två istider sedan för 100 000 år sedan. Siffran 100 000 år är ingenting som jag har

hittat på; det är den siffra som Svensk Kärnbränslehantering använder när de jobbar för att hitta metoder för att förvara det svenska kärnavfallet.

30 Riksdagen har alltså ett beslut framför sig som har 100 år av konsekvenser för energipolitiken och 100 000 år av konsekvenser för kommande generationer. Det beslutet fattas på ett sådant sätt att ingen väljare i förra valet förstod att det var detta det skulle innebära när man röstade på Alliansen och på Centerpartiet. Centern har ansvar i dessa frågor. (Applåder)

35 Bara det här enda faktumet borde göra att varje vän av ordning och demokrati väljer att rösta nej i dag och låta frågan bli en fråga för väljarna i valet där man går ut tydligt och talar om att man vill att Sverige ska bygga tio nya kärnkraftsreaktorer och låta centerpartistiska väljare ta ställning till det i valet.

40 Men Centerpartiet har, trots att de har den ansvariga ministern på det här området och har fått igenom en formulering i valmanifestet som innebär att man inte skulle göra precis just det här, ändå låtit sig pressas av Folkpartiet till att gå med att öppna upp för att bygga tio nya kärnkraftsreaktorer. Varför har de gjort det? Är det bråttom? Har det uppstått ett akut behov av ny kärnkraft?

45 Nej, det har det inte gjort, tvärtom. Vi har ett bättre läge än någonsin när det gäller svensk energipolitik att faktiskt gå vidare med att stänga kärnkraftsreaktorer. Vi står inför en tid med stora elöverskott. Vi har också en fantastisk utveckling på marknaden när det gäller förnybar energi. Tittar vi runt
50 om i världen ser vi att tekniken har utvecklats, priserna går ned på vindkraft och det finns en stor lönsamhet i att satsa på biokraftsvärme. Nu börjar priserna sjunka också för solenergi och andra energikällor. Industrin har börjat ta ett mycket större ansvar när det gäller effektivisering. Elanvändningen ökar inte längre i Sverige.

55 Det är alltså ett bättre läge än vad vi någonsin har haft förut. Med en aktiv politik skulle vi dessutom kunna komma ännu längre - större effektiviseringar och ännu mer introduktion av förnybar energi. Vad är det då? Har kärnkraften plötsligt blivit bättre så att läget är annorlunda?

60 Nej, den har blivit dyrare. De pågående projekt, till exempel i Finland, som vi ser drabbas av stora fördröjningar och ofta av stora förseningar. Man brukar skämtsamt säga att det enda vi vet om det finska kärnkraftsbygget är att det

65 alltid är 45 månader kvar tills det ska bli klart.

Vad är det då som gjort att Centerpartiet har gått med på detta? De säger olika saker, som att den gamla politiken har misslyckats. Det har Maud Olofsson sagt många gånger. Det kan vara värt att påpeka att den delvis har misslyckats. Jag
70 kan hålla med om det, och jag har haft en del synpunkter på den genom åren. Men Centern har varit ansvariga för svensk energipolitik sedan 1991. Då satt Centerpartiet i regeringen.

Därefter har de haft ett samarbete med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna
75 om energipolitiken, och nu sitter de i regeringen igen och har dessutom för första gången ansvariga ministrar i just kärnkraftsfrågor och energipolitik. I det läget bestämmer de sig för att man plötsligt ska öppna upp för att bygga tio nya. Centerpartisterna säger att de har fått igenom så mycket annat när det gäller förnybar energi att det har varit värt det.

80 EU kräver av Sverige att vi ska utveckla vår förnybara energi så att den når upp till 49 procent av vår produktion. Centern har fått det upp till 50 procent i förhandlingarna. En procentenhet har de fått upp det, och det var det tydligen värt för att gå med på att bygga tio nya kärnkraftsreaktorer.

85 Sist har man det argument som vi oftast hör, och det är att det ändå inte kommer att bli någon ny kärnkraft därför att det kommer att sättas ett stopp för statliga subventioner och införas ett obegränsat skadeståndsansvar. Hur ser det stopp för statliga subventioner ut som man pratar om?

90 Det är fortfarande ganska oklart. Trots det tänker man upphäva förbudet innan det ens är klart vad det är man menar med ett stopp för statliga subventioner. Det finns ingen tydlighet, till exempel att statliga Vattenfall ska avhålla sig från att bygga nya kärnkraftverk. Det innebär i praktiken att ett statligt ägt bolag kan
95 bygga nya kärnkraftverk, och då blir det vi alla gemensamt som får ta riskerna, både de ekonomiska och säkerhetsmässiga.

Vi har inte heller fått något tydligt svar på frågan: Är det okej om andra stater subventionerar bygget av kärnverkverk i Sverige? Bakom det finska
100 kärnkraftsbygge som pågår i dag ligger den franska staten. Är det okej?

Och vad innebär det obegränsade skadeståndsansvar som man ska införa? Jo,

105 det innebär att man gör dem som äger reaktorerna ansvariga upp till 12 miljarder. Sedan finns det ett internationellt samarbete som innebär ett gemensamt internationellt ansvar, 12 upp till 15 miljarder. Därutöver finns det ingen reglering.

110 Har man det ägt i ett dotterbolag i stället för i moderbolaget står moderbolaget helt fritt från ansvar. Det är inte så fruktansvärt svårt att komma undan detta.

Hur ser det ut med den pågående olyckan i Mexikanska golfen? BP har blivit tvunget att inrätta en fond med 20 miljarder dollar, det är ungefär 157 miljarder kronor, till skillnad från de 12 som man gör bolagen ansvariga till i det här fallet.
115 Jag kan påminna om att olyckan i Mexikanska golfen inte heller kunde inträffa.

Just det argument som brukar framföras är att det ändå inte finns några risker. Om det inte finns några risker med de svenska kärnkraftverken, varför kan man då inte ha ett obegränsat skadeståndsansvar? Varför är det inte någon som vill gå
120 med på det?

Frågan återstår: Blir det med de här förutsättningarna några nya kärnkraftsreaktorer? Ja, säger Folkpartiet. Det bygger de på att det finns ett stort samarbete i dag i Sverige som heter Industrikraft som har många tunga aktörer,
125 många tunga investerare inblandade, bland annat Vattenfall, och som har till syfte att bygga ny elproduktion.

De flesta bedömare anser att det där i huvudsak handlar om, även om det inte är utpekad, att bygga nya kärnkraftsreaktorer, för det finns inte så många andra
130 stora skäl till att så många olika bolag skulle gå ihop för att få en sådan tyngd i investeringarna om det vore så att man skulle bygga en vindkraftspark någonstans.

Centerpartiet, däremot, säger: Nej, det blir inte några nya kärnkraftsreaktorer.
135 Och jag önskar verkligen att jag kunde tro på er. Men för mindre än ett år sedan, när den här överenskommelsen alltså var klar, var jag på en konferens och deltog i en paneldiskussion med företrädare för energibranschen, stora tunga investerare i energisektorn och ansvariga för väldigt mycket av det som görs inom svensk energipolitik.

140 Moderatören som ledde diskussionen ställde frågan till publiken: Vilka av er är

beredda att investera pengar i ny svensk kärnkraft? Nästan alla räckte upp handen.

145

I Centerpartiet är de alltså beredda. De har väntat på det här i decennier. Jag kan tyvärr inte tro på dem när de säger att det inte kommer att bli någonting, därför att de har gått och väntat i decennier på att få bygga dessa nya kärnkraftverk. De har längtat efter det här beslutet och är beredda att lägga sina pengar på det, trots att de ser vad som händer i andra länder.

150

Det är till och med så att flera bolag i Finland är beredda att bygga ytterligare kärnkraftverk i Finland, trots misslyckandet med det projekt som pågår i dag, därför att de varenda gång gör nya glädjekalkyler. De räknar på ett sätt som gör att de sedan står där varje gång och är förvånade över att det blev så himla mycket dyrare.

155

Jag önskar verkligen att jag kunde tro på er, men jag kan inte det.

160

En linje man naturligtvis kan ha är: Ja, ja, det får bli som det blir med detta. Blir det nya kärnkraftsreaktorer så blir det och blir det inte några så blir det inte det. Vi struntar i vilket, vi avskaffar den här lagen och så får marknaden bestämma.

165

Men det är otroligt svårt att veta hur man ska bedriva resten av energipolitiken om man inte vet ifall man får tio nya kärnkraftsreaktorer eller inga alls. Det handlar om 100 terawattimmar eller ännu mer i differens mellan den produktion man får i tio nya kärnkraftverk eller om man inte får några alls. Det är rätt bra att veta, åtminstone ungefär, hur utvecklingen kommer att se ut. Man säger att det här ska skapa trygghet för industrin. Vilken trygghet är det för industrin om man säger att man struntar i om vi får el i Sverige eller inte? Det får bli som det blir med det. Får vi ingen el får vi väl importera, och får vi mycket el får vi väl exportera - det spelar ingen roll.

170

Jag undrar om de är så himla nöjda med detta egentligen från svensk basindustri. Det vi rödgröna väldigt tydligt säger är att Sverige ska ha en elproduktion som täcker våra behov. Det är en rimlig framtidsinriktning att vi ska vara en exportör av el, av förnybar el till andra länder.

175

Och vi är beredda att se till att det kommer in ytterligare elproduktion. Vi är beredda att satsa stort på effektiviseringar och att i den takt som det kommer in

180

ny elproduktion och det finns ett utrymme i elsystemet avveckla de gamla kärnkraftsreaktorerna. Vi garanterar att det kommer att finnas el. Vi säger inte att det är upp till marknaden att bedöma huruvida vi ska ha kärnkraft eller inte.

185

Varför är då jag så mycket emot kärnkraft? Det finns väldigt många skäl för att vara emot kärnkraft. Jag skulle nog säga att alla de gamla argumenten gäller fortfarande i dag, och det har tillkommit några till. Det är dyrt att bygga ny kärnkraft, dyrare än att bygga ny vindkraft. Det går långsamt att bygga nya kärnkraftverk. Det tar väldigt lång tid innan de blir klara.

190

Då kan man säga att det är ett motiv för att vi måste fatta beslutet nu, för då har vi lång tid på oss. Men det innebär ju att vi inte kommer att få någon el från dem på väldigt lång tid. Vill man ha en snabbare påverkan på energipolitiken ska man satsa på andra energislag.

195

Det finns en risk att en satsning på kärnkraft gör att vi halkar efter internationellt, därför att de allra flesta andra länder väljer att investera i förnybart. Vi kommer att behöva göra det i Sverige också, men vi ligger redan rätt så långt framme när det gäller förnybart, när det gäller vattenkraft och när det gäller bioenergi. Den nya utvecklingen av teknik som krävs för att vi verkligen ska ligga i spetsen internationellt riskerar att inte få de investeringar som behövs ifall våra stora investerare på energiområdet lägger pengarna på att i stället bygga nya kärnkraftverk.

205

Det är dåligt för miljön med kärnkraft. Jag har redan pratat om att det tar hundra tusen år innan kärnavfallet är fritt från strålning. Det måste hållas skilt från allt liv i hundra tusen år. Hur fruktansvärt oansvarig kan man vara?

210

Dessutom finns det risker med att driva kärnkraftverk, precis på samma sätt som det finns risker med att borra efter olja i haven. Där fanns det också krav på flera säkerhetsanordningar, och det skulle inte finnas någon risk för att en sådan olycka som den i Mexikanska golfen skulle inträffa. Men det gjorde det, trots att det inte skulle kunna gå.

215

Precis på samma sätt finns det risker med de svenska kärnkraftverken. I Sverige har vi bland de bästa förutsättningarna i världen att bygga vårt energisystem på förnybar energi. Vi har redan utbyggt vattenkraft som ger oss mer el per person än genomsnittet i EU.

Vi har fantastiska möjligheter när det gäller bioenergi. Vi har fantastiska möjligheter när det gäller vindkraft. Utvecklar man vågenergi framöver har vi fantastiska möjligheter. Vi är ett stort glesbefolkat land med massor av biomassa
225 och redan utbyggd vattenkraft. Vi har bland de bästa förutsättningarna i världen att bygga förnybart.

Om vi då säger att vi ska bygga tio nya kärnkraftverk, hur sjutton ska vi då kunna ha några synpunkter på om andra länder med sämre säkerhetskrav
230 bestämmer sig för att de också behöver bygga kärnkraftverk? Tänk om alla länder i världen byggde lika många kärnkraftverk som vi har i Sverige! Och tänk på allt det kärnavfall och allt det radioaktiva material som skulle finnas i omlopp runt omkring i världen! Det är en stor risk att välja kärnkraft som energikälla.

235 Dessutom, och det är det allra starkaste argumentet, behövs inte kärnkraftverken i framtiden i Sverige. Vi har, som jag sade, enormt bra förutsättningar att bygga förnybart. Vi står inför en tid av stort elöverskott.

Jag har stått i den här kammaren och pratat med Fredrik Reinfeldt och frågat
240 honom om just det här. Och han säger att vi ska bygga de tio nya reaktionerna därför att vi behöver få exportinkomster, att vi kan exportera elen till andra länder. Jag tycker att det är ärligt och rakt av honom att säga detta.

Vi ska bygga de tio nya kärnkraftsreaktorerna för att vi ska kunna sälja el till
245 Tyskland, så slipper de ha kraftverk där. Är svenska folket berett att låta Sverige bli en kärnkraftspark för resten av Europa?

Det vet vi inte därför att de inte har fått någon chans att ta ställning till det i ett val, och ni sade inte till dem före förra valet att det var det här ni skulle göra. Jag
250 tvivlar på att svenska folket är berett på att vi i Sverige ska ta riskerna för att vi ska sälja elen till andra som då slipper ta riskerna själva.

För mig är det helt okej att Sverige ska exportera el, men då ska den baseras på förnybar produktion. Frågar vi då vad svenska folket vill ha för el framöver, om
255 man ska välja mellan olika energislag, är det väldigt tydligt att de allra flesta vill att vi ska satsa på förnybar energi.

Kärnkraften har ett enormt mycket svagare stöd än alla former av förnybar

260 energi som man kan tänka sig, både de som redan är utvecklade och de som inte
är färdigutvecklade.

Nu sitter den här regeringen och har något slags drömöverenskommelse som
varje enskilt parti kan tolka precis som det vill, och ingen vet egentligen vad den
265 ska leda till. Och de har inte låtit väljarna ta ställning i ett val.

Jag tror att väldigt många människor inte känner till mycket av det som ligger
bakom överenskommelsen och de fakta som gäller i de här frågorna. Jag vill
avsluta med att yrka bifall till reservationen i betänkandet. Rösta nej till att
270 upphäva förbudet mot att bygga nya kärnkraftverk!

Källa

<div>Manuskript hämtat från riksdagen.se (2025-05-14)</div>

275

Taggar

2010, 2010-tal, Kvinna, Miljöpartiet, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/maria-wetterstrand-anforande-i-debatt-om-ny-karnkraftverk>

280

285

290

295